

kom op voor
inclusie

JAARVERSLAG

2021

Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap vzw

JAAERVERSLAG

2021

**Gelijke Rechten voor iedere Persoon met een handicap
(GRIP vzw)**

Vooruitgangstraat 323, 1030 Brussel
02 214 27 60
info@gripvzw.be
www.gripvzw.be

  GRIPvzw
GRIP - Kom op voor inclusie

VOORWOORD	6
OPBOUW	8
2021 IN VOGELVLUCHT	9
UITDAGING I: Onze maatschappij wordt meer inclusief	10
OD1. Recht op inclusief onderwijs	10
OD2. Recht op inclusief werk	12
OD3. Recht op een menswaardig leven	14
OD4. Recht op wonen	15
OD5. Recht op ondersteuning	19
OD6. Door te investeren in expertise over gelijkekansenbeleid voor personen met een handicap stimuleren en ondersteunen we het Vlaams gelijkekansenbeleid	22
OD7. We versterken de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap	23
UITDAGING II: In Vlaanderen komt er een omslag in de kijk op handicap	25
OD8. De sensibilisatie van GRIP ondersteunt de omslag in kijk op handicap	25
OD9. We verbinden specifieke sensibilisatie aan de 5 actielijnen inclusie	29
OD10. We sluiten vanuit 'kijk op handicap' aan bij relevante thema's in de actualiteit en vraagstukken in verband met handicap	30
OD11. We bieden vorming en informatie over inclusie en kijk op handicap aan specifieke groepen	31
OD12. GRIP werkt samen met de VRT en andere mediamakers	32
OD13. Handiwatch zetten we in als interactief forum voor media-analyse	34
OD14. GRIP draagt bij tot de verdere ontwikkeling van Disability Studies in Vlaanderen	35

UITDAGING III: GRIP vervult zijn rol als voortrekker en aanjager 36

OD15. We verhogen de (naam)bekendheid van GRIP bij personen met een handicap	36
OD16. GRIP zorgt voor maatschappelijke beweging en publieke actie	37
OD17. GRIP ondersteunt en werkt samen met andere emancipatorische verenigingen en bewegingen van personen met een handicap	37
OD18. GRIP positioneert zich als expert gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap	38
OD19. GRIP communiceert als expert over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap	38
OD20. Ervaringsdeskundigen staan aan het stuur van de vereniging	40
OD21. Standpunten en voorstellen van GRIP worden opgebouwd vanuit ervaringsdeskundigheid	41
OD22. We versterken de bekendheid bij, netwerking en samenwerking met andere handicaporganisaties	43
OD23. We versterken de bekendheid bij, netwerking en samenwerking met niet-handicaporganisaties en verschillende niveaus	44
OD24. Op GRIP werkt een gemotiveerd en professioneel team	45
OD25. Financiering en andere voorwaarden voor een duurzame werking worden ingevuld	46
OD26. GRIP belicht en ondersteunt goede voorbeelden van inclusie	47
OD27. GRIP onderzoekt en ondersteunt juridische stappen om de rechten van personen met een handicap waar te maken	48
OD28. GRIP biedt vorming over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie	48

BIJLAGEN:

Ledenlijst Algemene Vergadering	49
Ledenlijst Bestuur	49

VOORWOORD

We hebben 20 jaar GRIP mogen vieren met een feestelijk congres in Leuven. Daar konden we plannen, dromen en elkaar bemoedigen.

20 jaar GRIP is niet alleen feestvreugde. Ons streven naar inclusie en de toepassing van het VN handicapverdrag is een belangrijke opdracht. We zijn er ons bewust van dat dit een grote uitdaging is, een moeilijke opdracht voor GRIP. We zetten stappen vooruit, maar ondervinden ook elke dag dat we nog ver afstaan van die gelijke kansen en gelijke rechten van personen met een handicap.

En we kunnen er niet naast kijken. De tegenkrachten zijn groot en talrijk. We krijgen de gekende tegenstand, maar er komt ook tegenwind uit hoeken waar we niet in de eerste plaats aan denken.

Soms vanuit ouders. Ouders willen het beste voor hun kind. Bij een kind met een handicap denken ze veelal aan zekerheid. Zekerheid voor wanneer zij er niet meer zijn. Wie of wat biedt die zekerheid? Neen, niet die oproerkraaiers met hun avontuurlijke ideeën! Voorzieningen en instellingen, dat zijn veilige havens om te ankeren.

Soms vanuit personen met een handicap zelf. Ik speelde ooit toneel in een stuk dat 'Hoera Gehandicapt' noemde. Personen met een handicap die in een instelling leven, hebben meestal geen grote zorgen. Zelfs de meest alledaagse activiteiten worden voor hen geregeld.

En uiteraard zijn er de belangen en de macht van de voorzieningenlobby en de vakbonden. Verdediging van hun positie en de tewerkstellingsmogelijkheden zijn hun uitgangspunten. Van inclusie hebben instellingen gehoord. Ja, dat kennen ze vanuit hun namiddaguitstappen. Sommigen willen zelfs inclusie in de instelling zelf verkrijgen. Dit door personen zonder handicap uit te nodigen op events (activiteiten) in de voorziening. Bijvoorbeeld festivals en sportwedstrijden. Inclusie à la carte!

Grote klassieke verenigingen voor/van personen met een handicap spelen tevens hun rol. En ook zij kunnen wat weerstand in zich dragen. Zij zitten mee aan beleidstafels. In welke mate komen zij daar op voor fundamentele oplossingen? Het recht op ondersteuning? De toepassing van het VN handicapverdrag? Veel van hun leden streven 'haalbare zaken' na. Bijvoorbeeld investeren in maatwerkbedrijven zo lang als tewerkstelling minder lukt in het reguliere circuit. Maar dat is natuurlijk een vicieuze cirkel die een uitrol van het VN handicapverdrag verhindert.

De beleidsverantwoordelijken. In hun ogen kosten personen met een handicap in de eerste plaats geld. Instellingen en voorzieningen kosten geld, maar inclusie kost ook geld. De overheid wilt iedereen tevreden stellen. Maar waarschijnlijk mede daardoor is er niemand tevreden. Veel mooie woorden, wachtlijsten en geen fundamentele keuzes.

Niet het belangrijkste, maar toch het vermelden waard. Immers exponent van één van de meest voorkomende houdingen: liefdadigheid! Het terrein van geldinzamelacties en serviceclubs. Met hun werkwijze blijven ze veel ondermijnen.

De media: woordgebruik en inhoud. Daar is veel over te zeggen. Maar ik ga het nu niet doen. Toch een kleine beschouwing. De media verdedigt, terecht, geen racisme. Waarom kunnen er ook geen afspraken over mensenrechten en handicap gemaakt worden? Geen verdediging van instellingen bijvoorbeeld. Het VN-Verdrag als uitgangspunt?

Zoals ik begon: het VN handicapverdrag waarmaken is een moeilijke opdracht. De tegenstand is niet min. Hier dus het pleidooi om goed te bekijken hoe we met de tegenwind omgaan.

GRIP rolt een nieuw meerjarenplan uit voor de periode 2022 – 2026. Ja, we geloven erin dat het vooral door samen te werken is dat we inclusie kunnen waarmaken. Maar de eerste vraag die we even toch in alle scherpheid willen stellen: wie wil echt inclusie en wie staat 100% achter het VN-Verdrag?

Luc Demarez, voorzitter van GRIP

De indeling van het jaarverslag is gebaseerd op de 3 grote uitdagingen waar GRIP aan werkt:

UITDAGING I:
Onze maatschappij wordt meer inclusief

UITDAGING II:
In Vlaanderen komt er een omslag in de kijk op handicap

UITDAGING III:
GRIP vervult zijn rol als voortrekker en aanjager

De operationele doelstellingen uit het beleidsplan vind je in de gele vakken. We geven daarbij telkens weer welke activiteiten werden opgezet om deze doelstellingen te realiseren. In de vakken "GRIP in 2021" geven we een samenvatting van de concrete resultaten.

We gebruiken in dit jaarverslag bewust het woord 'handicap'. We verwijzen hiervoor naar de basisvisie van GRIP.

In onze basisvisie en in onze werking leggen we vooral de nadruk op het respect voor de eigenheid en de kwaliteiten van elk individu. We gebruiken het woord handicap omdat we het nodig vinden dit te blijven benoemen zolang mensen sociaal achtergesteld worden omwille van een beperking of chronische ziekte. Niet het individu met een beperking is bepalend voor zijn handicap, maar de samenleving. Een handicap of een groep mensen met een handicap ontstaan pas wanneer mensen met een beperking geconfronteerd worden met obstakels in de buitenwereld en met de gangbare manier van denken. Deze obstakels verhinderen inclusie en de evenwaardige deelname van mensen met een beperking aan de samenleving.

2021 IN VOGELVLUCHT (de 10 centrale acties in 2021)

1. Met het congres Ik inclusie op 8 en 9 oktober konden we het 20-jarig bestaan van GRIP vieren (na uitstel in 2020).
2. We volgden de voorbereidingen van het decreet leersteun op, met een oproep tot meer ambitie voor inclusief onderwijs. In het najaar verzorgden we een reeks van 18 videogetuigenissen (onder de noemer #meerambitievoorinclusiefonderwijs).
3. Bij het decreet individueel maatwerk drongen we aan op meer zelfregie voor personen met een arbeidshandicap en voldoende persoonlijke assistentie op de werkvloer (onder meer standpuntnota).
4. We legden in 2021 de nadruk op het recht op persoonlijke assistentie. Zo gaven we een 5de bundel uit in de reeks #inclusie. Doorheen het jaar brachten we ook iedere maand een interview met een persoon met een handicap en een persoonlijk assistent. En met een bezoek bij minister Wouter Beke, lanceerden we in december een manifest waarmee we pleiten voor een versterking van persoonlijke assistentie.
5. Het project rond NOOZO, de Vlaamse adviesraad handicap, werd met een jaar verlengd. GRIP was dus voor een 3de jaar projecthouder van NOOZO. Eind 2021 stond het nieuwe NOOZO in de steigers, klaar om als onafhankelijke vzw het werk de beleidsparticipatie van personen met een handicap verder te zetten.
6. GRIP deed een inhoudelijke bijdrage bij NOOZO, onder meer over de thema's onderwijs, werk, wonen en ervaringsdeskundigheid.
7. We werkten verder aan ons 2de schaduwrapport voor het VN-Comité. We wachtten evenwel om dit af te ronden omdat de bespreking in Genève uitgesteld werd.
8. Midden 2021 lanceerden we de Zelftest Kijk op Handicap. Hiermee kan iedereen aan de hand een korte vragenlijst de eigen kijk op personen met een handicap onderzoeken.
9. Ook op het vlak van sensibilisatie hebben we de filmvoorstellingen van de film 'Defiant Lives' verder gezet (5 filmvoorstellingen).
10. Corona had in 2021 natuurlijk nog een invloed op onze werking. Zo werd onder meer de opstart van het netwerk Handicap en Recht met een jaar uitgesteld.

UITDAGING I: Onze maatschappij wordt meer inclusief

OD1. Recht op inclusief onderwijs: we versterken het recht op inclusief onderwijs

Minister Ben Weyts gaf in 2019 bij zijn aantreden te kennen dat hij binnen zijn ambtstermijn het M-decreet wil afschaffen en vervangen door een nieuw begeleidingsdecreet. Net voor het zomerreces van de Vlaamse Regering werd de **conceptnota Decreet Leersteun** goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Voor GRIP betekent deze conceptnota een duidelijke koerswijziging: geen enkele ambitie op het vlak van inclusief onderwijs (de term inclusief onderwijs is in de nota zelfs niet terug te vinden), meer doorverwijzing naar en versterking van het buitengewoon onderwijs.

Door het beleid van minister Weyts dreigt het draagvlak voor inclusief onderwijs eerder af te brokkelen dan toe te nemen. Dit is onder andere te merken in het opnieuw stijgende aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Of scholen die aangeven dat ze inspanningen voor inclusie niet zien zitten omdat het M-decreet toch wordt afgeschaft. Of de media die steeds herhaalt dat leerlingen weigeren, opnieuw gemakkelijker zal zijn.

Om die redenen hebben we dan ook de actie **#meerambitievoorinclusiefonderwijs** opgezet waarin we 18 filmpjes lanceerden. In elk filmpje toont een getuigenis dat inclusief onderwijs wel degelijk werkt. Deze actie werd in 2021 afgerond en krijgt een vervolg in 2022.

In het kader van het Decreet Leersteun, maar ook in navolging van onze nota 'Welke juridische houvast hebben ouders bij de inschrijving van hun kind in de gewone school?' en coronamaatregelen binnen onderwijs, heeft GRIP meermaals contact gehad met kabinet Onderwijs en Vorming, andere kabinetten en departementen, verschillende Vlaamse parlementsleden, juristen en onderwijskoepels.

GRIP werkte ook actief mee aan het advies conceptnota leersteun van NOOZO.

Inclusief onderwijs kreeg in 2021 op onze website (en Facebook) opnieuw ruime aandacht. Er verschenen 13 artikels waarin we informatie en duiding gaven over dit onderwerp.

GRIP bleef actieve partner van **het Steunpunt voor Inclusie**. Het Steunpunt is een initiatief van Ouders voor Inclusie met financiële steun vanuit Gelijke Kansen Vlaanderen en het departement Onderwijs en Vorming. Sinds 2012 biedt dit Steunpunt informatie en ondersteuning aan ouders en jongeren die drempels ervaren bij inclusie.

Tijdens het inclusiecongres van GRIP is kabinet Onderwijs en Vorming meer uitleg komen geven over de conceptnota Decreet Leersteun. Er werd ook in gesprek gegaan met ouders die tevens hun inspirerend verhaal brachten.

Op 19 november werd voor het eerst een kinderrechtendag georganiseerd in het Vlaams Parlement. GRIP werkte mee aan de voorbereidingen en bracht het recht op inclusief onderwijs onder de aandacht.

GRIP bleef ook ijveren voor een platform voor beleidsparticipatie binnen onderwijs voor ouder- en belangenorganisaties van ouders met kinderen met een handicap.

GRIP IN 2021:

- GRIP volgt nauwgezet de evolutie op van het M-decreet en het ondersteuningsmodel, onder meer door contacten met kabinet en parlementsleden. (RVB 4)
- De actie #meerambitievoorinclusiefonderwijs om het draagvlak voor inclusief onderwijs te vergroten.
- GRIP is partner in het Steunpunt voor Inclusie. (RVB 3).

OD2. Recht op inclusief werk: we komen op voor betaald werk voor iedere persoon met een handicap

Voor GRIP is inclusief werk echt werk: betaald werk op de reguliere arbeidsmarkt. We merken dat er nog veel ondernemingen en organisaties handelingsverlegen zijn.

Frederik Wauterickx, de eerste werknemer met het syndroom van Down

GRIP wil hier iets aan doen via onder andere sensibilisatie. We hebben dan ook het verhaal van de eerste werknemer met het syndroom van Down die betaald werkt op de reguliere arbeidsmarkt naar buiten gebracht. GRIP haalde hiermee verschillende keren de pers en ook een aantal politici pikten het bericht op.

We namen deel aan projecten die gericht zijn op het realiseren van inclusieve werkplekken: **Ik verdien werk, Hands-on inclusion** (middelen om inclusie aan te passen) en **Change4inclusion** (verandering voor inclusie).

‘Ik verdien werk’ is een samenwerking met GTB en Ouders voor Inclusie waarbij personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt via de methodiek IPS (methode Individuele Plaatsing en Steun) aan werk geholpen worden. Hands-on inclusion en Change4inclusion richten zich op organisaties en ondernemingen die stappen willen zetten richting een meer inclusieve tewerkstelling. Deze laatste 2 projecten worden door ESF (Europees Sociaal Fonds) gefinancierd.

Ook werkten we aan een nota die helder uitlegt dat werken wel degelijk loont. Die zal in 2022 gelanceerd worden.

Na de **conceptnota individueel maatwerk** in 2019 werd het voorontwerp decreet individueel maatwerk (individuele inschakeling) goedgekeurd. GRIP formuleerde zijn visie over individueel maatwerk in een standpuntnota en gaf een reactie op het voorontwerp: het is een stap in de goede richting maar er zijn toch een aantal bezorgdheden. Ook werkten we mee met NOOZO aan een advies hierover.

We hebben zowel federale als Vlaamse gesprekken gevoerd met kabinetten, departementen en politici over individueel maatwerk, tegemoetkomingen en personen met een handicap in het statuut van zelfstandige.

GRIP is sinds 2004 projecthouder van het **Platform Handicap en Arbeid** en maakt deel uit van het Focus op talent-beleid. Dit is een platform van 15 organisaties en koepels van personen met een handicap of chronische ziekte waarvan GRIP er een van is. GRIP werkte dan ook constructief mee aan de beleidsparticipatie en de sensibilisatie via het Platform Handicap en Arbeid.

GRIP IN 2021:

- GRIP publiceert zijn standpunt over individueel maatwerk en reageerde op voorontwerp decreet individueel maatwerk. (RVB 5)
- Deelname aan verschillende projecten rond inclusief werk zoals Ik verdien werk, Hands-on inclusion en Change4inclusion. (RVB6)
- Projecthouder van het Platform Handicap en Arbeid.

OD3. Recht op een menswaardig leven: we komen op voor voldoende inkomen voor iedere persoon met een handicap

In 2021 zetten we de extra aandacht voor onze speerpunten rond de integratietegemoetkoming voort en schreven we een **standpuntnota over de integratietegemoetkoming**. Hiervoor spraken we met tal van beleidsmakers, academici en andere experts, ervaringsdeskundigen. De standpuntnota is een aanvulling op de standpuntnota over het recht op een menswaardig inkomen en verkent een aantal aandachtspunten om het systeem te verbeteren.

GRIP zette in 2021 extra in op de integratietegemoetkoming, omdat een hervorming van de regelgeving over de integratietegemoetkoming een grote hefboom kan betekenen om met name het recht op werk en het recht op afdoende sociale bescherming en een behoorlijke levensstandaard te versterken. De integratietegemoetkoming is een surplus op het inkomen van de persoon met een handicap om de niet-becijferbare meerkosten door handicap te betalen. Maar heel wat mensen kunnen er geen beroep op doen terwijl ze toch een pak van die meerkosten hebben. Daardoor moeten ze die kosten uit hun woon- en leefinkomen betalen, wat natuurlijk hun sociaaleconomische positie verzwakt.

De wetgeving over de tegemoetkoming stamt uit 1987 en is in feite verouderd. Ze heeft een heel aantal niet-bedoelde negatieve neveneffecten. We werkten samen met ervaringsdeskundigen die door het publiceren van hun getuigenis die effecten duidelijk maken: **België hinkt op twee benen - Grip (gripvzw.be)**

GRIP IN 2021:

- Standpuntnota over de integratietegemoetkoming en haar rol als extra tegemoetkoming voor kosten verbonden aan handicap. (RVB 7)

OD4. Recht op wonen: we komen op voor een toegankelijke en betaalbare woning voor iedere persoon met een handicap

We hebben een **reeks interviews** uitgewerkt met experts en ervaringsdeskundigen die duidelijk maken hoe belangrijk een aangepaste en aanpasbare betaalbare woning is. De bedoeling was om hiermee de aandacht en de druk te verhogen om meer aangepaste en aanpasbare betaalbare woningen te verkrijgen. Tegelijkertijd konden we doorheen deze gesprekken onze standpunten rond een inclusief woonbeleid verder verspreiden.

Zo publiceerden we 4 gesprekken met ervaringsdeskundigen die getuigden hoe woelig de weg is naar zelfstandig wonen met een handicap. Een gebrek aan aangepaste en betaalbare woningen in toegankelijke buurten, drempels in het sociaal woonbeleid (waaronder lokale binding), onvoldoende omkadering om de ondersteuningsnoden voor zelfstandig wonen te realiseren: dit zijn enkele voorbeelden van de obstakels die vandaag realiteit zijn wanneer je het recht op wonen als persoon met een handicap wil opnemen.

Daarnaast gingen we in dialoog met de Vlaams minister van Wonen Matthias Diependaele over zijn kijk op een inclusief woonbeleid. Eerlijkheid gebiedt ons te zeggen dat we op onze honger bleven zitten, zeker wat de voeling met het thema handicap betreft. Die trend zette zich ook voort in het duo-gesprek met de leidend ambtenaren van de Vlaamse administraties voor wonen en sociaal wonen. Er is nog veel werk aan de winkel als het aankomt op voeling met de realiteit van personen met een handicap en hun woonwensen.

Een meer kritische kijk op het woonbeleid vonden we in de interviews met onderzoekers en collega's uit het middenveld: Koen Hermans (KU Leuven), Joy Verstichelen (Vlaams Huurdersplatform) en Hugo Beersmans (Woonzaak). Zij onderstrepen in feite dezelfde speerpunten die GRIP ook beklemtoont in de **standpuntnota Inclusief Woonbeleid**: veel meer sociale woningen én meer betaalbare, kwalitatieve en woonzekere woningen op de private markt, alsook een groter bewustzijn rond toegankelijkheid en inclusie als absolute basisvoorwaarden binnen ruimtelijke ordening en woonbeleid.

Enkele van deze interviews vonden ook hun weg naar andere media, waaronder De Wereld Morgen, Sociaal.net en de website

van het Vlaams Huurdersplatform. Om een idee te geven van het bereik: **het allereerste interview in de reeks** werd zo meer dan 25.000 keer gelezen.

Het steunen van de **Woonzaak** deden we via de verdere verspreiding van belangrijke communicatie op onze sociale media en in de vorm van artikels op onze website. Ook in bovenvermelde interviewreeks kwam de missie van de Woonzaak mooi aan bod.

"Personen met een handicap zouden ook gewoon moeten kunnen zeggen: Daar wil ik graag wonen, met die assistentie."

Ans Janssens

"Een eigen plek is essentieel, het is een basisconditie om te kunnen deelnemen aan de samenleving."

Koen Hermans

"Velen gaan er standaard vanuit dat ik bij mensen inwoon of ergens 'weggestoken ben', om het wat cru te zeggen. De verrassing is dus vaak groot wanneer ze horen dat het kan om als persoon met een vrij zware beperking alleen te wonen."

Tim Agterbos

Matthias Diependaele

"We moeten proberen om zo veel mogelijk het wonen als het uitgangspunt te zien en daar zo weinig mogelijk voorwaarden aan te koppelen."

Hugo Beersmans & Joy Verstichele

"Wat voor mij zelfstandig wonen betekent, is misschien iets anders dan wat sommige andere mensen ervan maken. Vanuit hun blik is dat misschien vreemd dat iemand met zo'n ondersteuningsnood alleen wilt wonen. Maar zelfstandig wonen betekent voor mij iets anders dan 'alléén alléén' wonen."

Sofie De Schryver

"Als een persoon een handicap heeft, denkt een ander snel: "Jij kan niet alleen wonen, jij moet naar een instelling". Dan zeg ik: "Ho, ik heb ook een beperking en ik woon zelfstandig." Je moet mensen niet beoordelen op of ze een beperking hebben of niet. Er zijn weinig mensen die de keuze willen maken om alleen te gaan wonen omdat daar nog niet veel draagvlak zit."

Paul Pasteels

Helmer Rooze & Ben Forier

GRIP IN 2021:

- Een interviewreeks rond de knelpunten in het woonbeleid: 8 gesprekken met ervaringsdeskundigen, experts en beleidsmakers. (RVB 8)
- GRIP steunt verder de Woonzaak, onder meer door berichtgeving op onze website en facebookpagina.

OD5. Recht op ondersteuning: we versterken het recht op voldoende ondersteuning en de zelfbeschikking daarbij

We legden ook in 2021 de nadruk op het recht op persoonlijke assistentie. De campagne 20 jaar persoonlijke assistentie die we opstartten op 15 december 2020 (20ste verjaardag PAB) liep heel 2021. We wezen daarin onder meer op het belang en de meerwaarde van persoonlijke assistentie, de nood aan meer bekendheid van de job en de negatieve gevolgen van de lange wachttijd voor een budget waarmee mensen zelf hun ondersteuning kunnen bepalen. Dit deden we door elke maand in **duo-gesprek te gaan met een budgethouder en diens persoonlijk assistent**, en we publiceerden elke 15de van de maand het interview op onze website.

Een deel van de gesprekken kreeg een plaats in de 5de bundel van de reeks #inclusie, die laat zien hoe inclusie mogelijk is. In **#inclusie#persoonlijkeassistentie** krijg je naast de getuigenissen wat meer uitleg over het begrip van persoonlijke assistentie, de job van persoonlijk assistent en wat daarbij belangrijk is. De bedoeling van dit materiaal is mensen sensibiliseren door ze mee te nemen in de wereld van wie met persoonlijke assistentie werkt.

Omdat er nog heel wat werk aan de winkel is om het recht op persoonlijke assistentie te versterken, schreven we ook een **manifest**. Daarin belichten we onze aandachtspunten, in de eerste plaats voor beleidsmakers maar breder gezien voor alle mensen en organisaties die mee willen ijveren voor het recht op persoonlijke assistentie.

Op 15 december sloten we de campagne over 20 jaar persoonlijke assistentie af met een bezoek aan minister van Welzijn Wouter Beke. Met een kleine maar fijne delegatie overhandigden we **#inclusie#persoonlijkeassistentie** en gaven er tekst en uitleg bij. De tijd was te kort om het manifest voor te stellen maar daar komen we graag een keer voor terug begin 2022.

Tijdens de eindejaarperiode lanceerden we een **reeks filmpjes van 1 minuut** waarin budgethouders op een zeer persoonlijke en authentieke manier overbrengen wat persoonlijke assistentie voor hen betekent. De filmpjes kunnen, net als de interviews, de bundel en het manifest, ook in 2022 en later nog verder gebruikt worden om mensen te sensibiliseren en te informeren.

De juridische actie #neetegennógminder

Vanuit het Netwerk Ondersteuning kwam begin 2021 een signaal over een beslissing van de Vlaamse regering die een negatieve impact zou hebben op de toegekende budgetten van duizenden mensen die vaak al jaren op de wachtlijst staan voor een persoonsvolgend budget. De 'actualisering', zoals het in beleidsteksten wordt genoemd, werd door ons zo grondig mogelijk gevat in een dossier. Jos Huys stond ons daarin bij als freelance wetenschappelijk medewerker. En we gingen rechtstreeks in dialoog met het VAPH en namen polshoogte bij andere handicaporganisaties. Vervolgens probeerden we dit probleem op tafel te leggen bij het kabinet Welzijn en politici uit de Commissie Welzijn. Dit had enkele parlementaire vragen tot gevolg, waarop de antwoorden echter weinigzeggend bleken en bleven.

In een volgende stap brachten we dit dossier naar de pers, wat leidde tot een **artikel in Knack** en tot het openen van de piste om juridische actie te ondernemen. We besloten in zee te gaan met Progress Lawyers Network en lanceerden via sociale media een oproep om mensen te vinden die rechtstreeks benadeeld dreigden te worden (of al benadeeld waren) door deze 'actualisering'. Samen met de advocaten organiseerden we een infosessie over onze plannen om naar de Raad van State te stappen om een nietigverklaring te vragen van deze politieke ingreep, die voor de zoveelste keer op een onrechtvaardige manier het recht op ondersteuning schendt.

Toen bleek dat meerdere mensen bereid waren zich samen met GRIP verzoekende partij te stellen of later nog als tussenkomende

partij aan te sluiten, lanceerden we de inzamelactie **#neetegennógminder**. Dit had als doel de rolrechten (200 euro per persoon) te betalen, zodat mensen zelf geen financiële risico's zouden lopen.

Op **28 juni 2021 stapten we met een kleine delegatie naar de Raad van State** om ons verzoekschrift in te dienen. Midden december 2021 volgde een memorie van antwoord van de Vlaamse regering. Begin 2022 zal Progress Lawyers Network op deze tegenargumenten reageren. Daarna wordt het wachten op een hoorzittingsdatum om onze zaak verder te verdedigen.

GRIP IN 2021:

- GRIP publiceert elke 15de van de maand een duo-gesprek met een budgethouder en een persoonlijk assistent om de meerwaarde en het belang van deze ondersteuning in de verf te zetten ter ere van de 20ste verjaardag van het PAB.
- Manifest om op te roepen tot gerichte actie rond persoonlijke assistentie. (RVB 9)
- Een 5de bundel uit in de reeks #inclusie, deze keer over persoonlijke assistentie. (RVB 10)
- Via een juridische actie gaat GRIP de strijd aan tegen de actualisering van toegekende persoonsvolgende budgetten van personen met een handicap op de wachtlijst. Hieruit ontstaat de actie #neetegennógminder.

OD6. Door te investeren in expertise over gelijkekansenbeleid voor personen met een handicap stimuleren en ondersteunen we het Vlaams gelijkekansenbeleid

GRIP heeft in 2021 zijn rol als projecthouder voor **NOOZO – Vlaamse Adviesraad Handicap** verder opgenomen. Omdat er na afloop van het oorspronkelijk project (2018 – 2020) nog geen definitief besluit was genomen over de toekomst van NOOZO, werd het project immers met 1 jaar verlengd. Eind 2021 was er dan wel zicht op een bestending van NOOZO als nieuwe vzw, met een eigen erkenning.

In 2021 bracht de Adviesraad een 8-tal adviezen uit. GRIP werkte hieraan mee door de vertegenwoordiging van Luc Demarez in de adviesgroep. Daarnaast heeft GRIP ook deelgenomen aan werkgroepen van NOOZO, onder meer over inclusief onderwijs, tewerkstelling en ervaringsdeskundigheid.

Op het vlak van antidiscriminatie onderhoudt GRIP al jarenlang een goede samenwerking met Unia. In 2021 gingen 2 gesprekken tussen GRIP en Unia door over de behandeling van meldingen. Daarbij drongen we aan om als mensenrechteninstituut ook aan de slag te gaan met meldingen die breder gaan dan het domein van de antidiscriminatie. We denken daarbij bijvoorbeeld aan schendingen van het recht op ondersteuning of praktijken van uitbuiting, geweld en misbruik. We bespraken ook een situatie van vrijheidsberoving en vernederende behandeling of bestraffing. Verder is het volgens ons ook aangewezen dat Unia meer aandacht heeft voor stigmatisering en negatieve vooroordelen over mensen met een handicap.

We verkenden ook de mogelijkheden om **op lokaal vlak** impulsen te geven voor een gelijkekansenbeleid voor personen met een handicap:

- in Tspelopdewagen (Brugge) ging een eerste activiteit door binnen het kader van onze lokale '**inclusie hotspot**' (filmvoorstelling Defiant Lives).
- We sloten aan bij het lerend netwerk van lokale besturen over inclusie van personen met een handicap. Patrick Vandelanotte gaf er op 18 oktober een toelichting over de werking van GRIP en onze kijk op inclusie en de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

GRIP IN 2021:

- GRIP is, wegens verlening van het project, projecthouder van de Vlaamse adviesraad handicap (NOOZO).
- Deelname aan de adviesgroep en aan thematische werkgroepen van NOOZO. (RVB 11)
- Op het vlak van lokale besturen: eerste activiteit in onze lokale hotspot en aansluiting bij het lerend netwerk lokale besturen.
- Deelname aan de begeleidingsgroep van het gelijkekansenproject Steunpunt voor Inclusie.

OD7. We versterken de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH)

Inge Ranschaert en Nadia Hadad vertegenwoordigden GRIP in de **begeleidingscommissie VN-Verdrag** bij Unia. Zij werden daarbij ondersteund door de coördinator van GRIP, Patrick Vandelanotte. Op de begeleidingsgroep vroegen we onder meer aandacht voor het recht op inclusief onderwijs (art. 24) en voor deinstitutionalisering (art. 19). We brachten ook knelpunten in die mensen met een handicap ervaren bij de coronamaatregelen.

Binnen Unia werkte een werkgroep aan een advies rond de prioritering in de ziekenhuizen in tijden van pandemie voor personen met een handicap. Patrick Vandelanotte sloot aan bij deze werkgroep (3-tal vergaderingen en inbreng in teksten).

Met het Netwerk VN-Verdrag werd verder gewerkt aan het **schaduwrapport**. De aanvankelijke planning om hier in december 2021 mee naar buiten te komen, werd bijgesteld omdat er nog geen datum is vastgelegd voor de bespreking door het VN-Comité. We willen met ons schaduwrapport zo dicht mogelijk aansluiten bij deze bespreking en wachten dus de agendering op het VN-Comité af voor verdere stappen.

Met 2 insteken bij het VN-Comité, sloten we aan bij de opmaak van de general comment rond werk (art. 27). En we namen deel aan het overleg van de Belgische coörmulti (01/06) over het VN-Verdrag.

GRIP IN 2021:

- GRIP neemt verder deel aan de begeleidingscommissie VN-Verdrag bij Unia. (RVB 12)
- Er wordt verder gewerkt aan ons schaduwrapport, maar pasten wel onze planning aan in functie van de agenda van het VN-Comité (RVB 13).
- 2 insteken bij het general comment rond artikel 27
- Deelname aan de coörmulti handicap (1 juni 2021)

EXTRA OD. GRIP blijft het beleid opvolgen met betrekking tot de coronapandemie.

In 2021 ondernam GRIP een aantal acties binnen het kader van de coronapandemie. We wilden hiermee bij beleidsmakers en het bredere publiek de specifieke situatie van personen met een handicap tijdens corona blijven aankaarten.

In dit kader hebben we verschillende keren een inbreng gehad op de begeleidingscommissie van Unia en namen we deel aan een werkgroep binnen Unia over triage. Op die manier deden we een wezenlijke bijdrage bij de opmaak van de aanbeveling **De prioritering in de ziekenhuizen in tijden van pandemie voor personen met een handicap (2021)**

Signalen over de situatie van personen met een handicap onder de coronapandemie gaven we door via NOOZO en via de coörmulti handicap.

Over de specifieke knelpunten in verband met inclusief onderwijs en de coronamaatregelen hadden we meermaals contact met het kabinet onderwijs en zijn we ook in gesprek gegaan met de kinderrechtencoalitie.

GRIP IN 2021:

- GRIP onderneemt acties om bij beleidsmakers en het brede publiek de specifieke situatie van personen met een handicap tijdens corona aan te kaarten. (RVB 14)

UITDAGING II:

In Vlaanderen komt er een omslag in de kijk op handicap

OD8. De sensibilisatie van GRIP ondersteunt de omslag in kijk op handicap

In samenwerking met het onderzoeksbureau Indiville organiseerden we eind 2020 bij 1000 Vlamingen een bevraging over hun kijk op handicap. Op basis van deze bevraging hebben we in het voorjaar 2021 een **zelftest kijk op handicap** uitgewerkt. Voor de lancering van de zelftest op 7 juli, gingen we een samenwerking aan met De Genereuzen. Een campagnefilmpje met William Bouva ondersteunde deze lancering.

In 6 maanden tijd hebben 3.811 mensen meegedaan aan de zelftest.

Het 20-jarig bestaan van GRIP grepen we aan om naar voren te schuiven dat inclusie werkt. Het **tweedaags inclusiecongres**, oorspronkelijk gepland in 2020, kon doorgaan op 8 en 9 oktober in het Provinciehuis in Leuven. In totaal namen er (over de 2 dagen) 194 mensen deel.

Vrijdagnamiddag was er een talkshow waarbij het realiseren van inclusie centraal stond. Hierover gingen we in gesprek met onder meer minister Bart Somers, Nadia Hadad, Mari Sanders, Inge Ranschaert, Ann De Martelaer, Nadia Hanssens, Luc Henau, Viviane Sorée en Dominiek Porreya. Op zaterdag werd aan de hand van workshops ingegaan op specifieke thema's zoals inclusief onderwijs, inclusief werk, persoonlijke assistentie, het kruispuntdenken, de implementatie van het VN-Verdrag en beeldvorming over handicap.

Binnen het kader van het nieuwe meerjarenplan, werkten we aan een nieuwe sensibilisatiestrategie. Hiervoor werden er 2 seminars georganiseerd: 26 mei over het 7-e model en 18 oktober met Jan Troost (Nederlandse expert).

GRIP IN 2021:

- Lancering van de zelftest Kijk op Handicap
- Tweedaags congres over inclusie en gelijke rechten van personen met een handicap. (RVB 15)
- Uitwerking van een nieuwe sensibilisatiestrategie die aansluit bij het nieuwe meerjarenplan. (RVB 16)

OD9. We verbinden specifieke sensibilisatie aan de 5 actielijnen inclusie

Mensen met een handicap strijden om ten volle deel te nemen aan de maatschappij. Om dit aan te kaarten, zet GRIP een reeks filmvoorstellingen op met de film '**Defiant Lives**'. Deze voorstellingen startten in 2020, maar dat liep toen moeizaam omwille van corona. In 2021 werden er 5 filmvoorstellingen geprogrammeerd. Steeds met een nabespreking met ervaringsdeskundigen. We moesten evenwel opnieuw enorm rekening houden met de coronamaatregelen. Dat betekende veel onzekerheid over het al dan niet doorgaan of het vastleggen van een maximum aantal deelnemers.

In deze moeilijk omstandigheden zijn we er toch in geslaagd om de 5 geprogrammeerde filmvoorstellingen te laten doorgaan:

- Leuven – PROVINCIEHUIS:
9 oktober, in het kader van het GRIP congres
- Gent – KUNSTENCENTRUM VOORUIT:
3 december
- Brugge – TSPELOPDEWAGEN:
9 december
- Hasselt - DE ROZE BINK/AVANSA:
11 december
- Antwerpen – DE PEPERFABRIEK:
20 december

GRIP IN 2021:

- Filmproject Defiant Lives: 5 vertoningen met aanvullende bespreking. (RVB 17)

OD10. We sluiten vanuit 'kijk op handicap' aan bij relevante thema's in de actualiteit en vraagstukken in verband met handicap

GRIP werd in 2021 53 keer vermeld in de pers. We streven er naar om minstens 3 keer per jaar uitgebreid aandacht te krijgen voor onze standpunten, samen met een duidelijke vermelding van GRIP.

6 persmeldingen voldeden aan deze criteria.

De grote uitschieter was onze eigen berichtgeving over **de eerste persoon met Downsyndroom aan het werk**. We kwamen hiermee naar buiten aan de hand van een eigen reportage die werd overgenomen op 2,3 en 4 juni in Trends, Kanaal Z, het VTM-nieuws, De Morgen en vele andere.

Verder kwamen we ook sterk in de pers met:

- 15.03 – Het probleem van de actualisering (www.knack.be);
- 25.06 – Jaren wachten op een krimpend budget (opinie in De Standaard);
- 01.07 – Dit is geen oplossing, maar een lapmiddel. (over de wachtlijsten) (De Morgen, De Standaard en het Nieuwsblad);
- 07.07 – Zelftest Kijk op Handicap (De Standaard online);
- 08.07 – Beschutte werkplaats is absoluut niets voor mij. (over decreet individueel maatwerk) (De Morgen).

In 2021 hebben we verschillende initiatieven ondernomen om het thema van de intersectionaliteit / het **kruispuntdenken** te verkennen vanuit onze kijk op handicap:

- Kennismaking met Senzo (Karima El Boujaddayni);
- Deelname aan de stuurgroep van het gelijkekansenproject in Brussel rond cultuursensitieve zorg (7 juni) en uitwisseling met VGC kenniscentrum (14 juni);
- Workshop over het kruispuntdenken op inclusiecongres van GRIP (8 oktober);
- Uitwerken van een interne nota over het kruispuntdenken;
- Afstemming met Çavaria over de opzet van een uitwisselingsproject in 2022.

GRIP IN 2021:

- 6 keer sterk in de pers (RVB 18)
- Verkenning van het thema intersectionaliteit, met interne nota als resultaat.

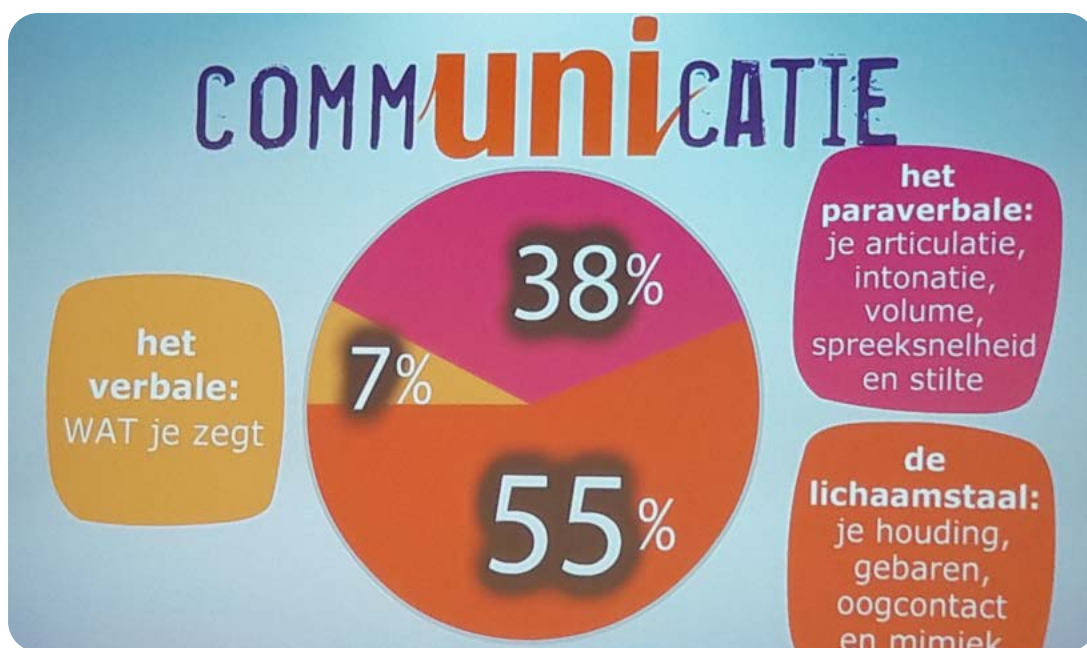
OD11. We bieden vorming en informatie over inclusie en kijk op handicap aan specifieke doelgroepen

GRIP wil een positieve en correcte beeldvorming over mensen met een handicap teweege te brengen en mikt daarbij op sleutelfiguren.

In januari 2005 startte GRIP met het Getuigennetwerk. Ervaringsdeskundigen brengen hun verhaal in scholen, vooral bij de sociale opleidingen in het secundair onderwijs, de sociale opleidingen in het hoger onderwijs en de lerarenopleiding. Rechtstreeks contact met mensen met een handicap is belangrijk bij de beeldvorming.

De omslag in de kijk op handicap kunnen we niet bereiken enkel via het onderwijs. Met het Getuigennetwerk willen we ook in de welzijnssector de beeldvorming beïnvloeden.

In 2021 ontvingen we 56 aanvragen waarvan er **45 getuigenissen** konden doorgaan. Wegens corona konden niet alle aanvragen ingevuld worden.

Vorming 'Enthousiast spreken voor een groep'

De ervaringsdeskundigen van het netwerk kwamen op 20 oktober samen voor de jaarlijkse **Getuigendag**. Tijdens de interactieve vorming 'Enthousiast spreken voor een groep' kregen de aanwezigen antwoorden op vragen als:

- Hoe vol vertrouwen en met de nodige rust jouw verhaal brengen?
- Hoe impact hebben en ervoor te zorgen dat jouw boodschap écht blijft hangen bij de toehoorders?
- Hoe jouw lichaam, stem en taal op een overtuigende wijze gebruiken tijdens een presentatie?
- Hoe met storende en onverwachte factoren omgaan?

Deze vorming werd specifiek opgezet voor de ervaringsdeskundigen die getuigenissen verzorgen (in het kader van de Getuigendag), maar wel aangeboden aan al onze vrijwilligers.

GRIP IN 2021:

- 45 getuigenissen (RVB 19)
- Getuigendag op 20 oktober

OD12. GRIP werkt samen met de VRT en andere mediamakers

We werkten samen met de VRT in verband met beeldvorming, door deelname aan het kernoverleg en de jurering van de diversiteitstrofee.

Begin 2021 trad de nieuwe beheersovereenkomst tussen de VRT en de Vlaamse overheid in werking. Ook met betrekking tot personen met een handicap bevat het document meerdere doelstellingen, waarvan een aantal in de lijn van onze eigen voorstellen (zie **adviesnota 2021**). Zo waren we heel tevreden dat in de beheersovereenkomst voor het eerst een streefcijfer schermzichtbaarheid wordt vastgelegd en dat verwacht wordt dat de VRT werkt aan inclusieve beeldvorming.

Over de beheersovereenkomst verzorgden we een dubbelinterview met Karen Donders (VRT) en minister Benjamin Dalle (verscheen op onze website op 6 oktober).

We hadden ook overleg met productiehuizen over de beeldvorming over handicap:

- Productiehuis PIT over het programma 'Ze zeggen dat';
- Productiehuis Roses are blue over Down the Road (op basis van de bevindingen van onze focusgroep).

GRIP ondersteunde de verdere uitbouw van de Expertendatabank. Er was verdere afstemming met de projectleiding en we lanceerden een aantal oproepen via onze facebookpagina.

GRIP IN 2021:

- Samenwerking met de VRT door deelname aan kernoverleg en diversiteitstrofee. (RVB 20)
- Dubbelinterview (artikel op onze website) met Karen Donders (VRT) en minister Benjamin Dalle.
- GRIP ondersteunde de verdere uitbouw van de Expertendatabank. (RVB 21)

Fragment uit het dubbelinterview:

GRIP: Een opvallende nieuwigheid is het streefcijfer voor de frequentie waarmee personen met een handicap in beeld komen. Tot nu toe bestond dat enkel voor vrouwen en personen met een buitenlandse afkomst. Mevrouw Donders, vanwaar deze verandering?

Karen Donders: Dat is eigenlijk vrij makkelijk gegaan. De VRT heeft haar diversiteitsbeleid toegelicht aan het kabinet. De streefcijfers zijn daarbij al snel aan bod gekomen. Waar de VRT in het verleden zei van 'we zien dat niet zo zitten' (omdat er nu eenmaal een methodologisch probleem is, je met een klein percentage zit en er altijd nog een foutenmarge is), hadden we nu iets van 'laat ons ons daarover zetten en dat toch doen'. Dus ja, soms is het ook dat de geesten wat moeten rijpen en ik denk dat dat hier het geval was.

GRIP: Het streefcijfer is vastgelegd op 2%. Waarom juist dit cijfer?

Minister Dalle: 2% leek ons een goede stap voor deze beheersperiode. Enerzijds is dit een ambitieus getal. Dit omdat het voor de eerste keer is en andere streefcijfers aantonen dat het toenemen ervan vaak een werk van lange adem is. Anderzijds lijkt het ons nog wel een realistisch getal. Nu, ook in deze laten wij ons adviseren. We willen luisteren naar organisaties met expertise in het veld en het feit dat ook jullie, GRIP, 2% naar voren schoven, maakt dat het voor ons ook een aanvaardbaar percentage is in de ogen van diegenen die opkomen voor de belangen van personen met een beperking.

Karen Donders: Bij de VRT weten we uit ervaring dat als je een streefcijfer te hoog zet, dat makers afschrikt. Wij hebben ook zelf niet-officiële cijfers en die zitten nog lang niet aan 2%. We wilden graag een realistische doelstelling en waren blij dat jullie een realistisch getal naar voren schoven. Al zal ook om dit te bereiken hard gewerkt moeten worden.

Lees hier het volledige interview: **Handicap in de beheersovereenkomst.**

OD13. Handiwatch zetten we in als interactief forum voor media-analyse

In 2020 viel de beslissing om de werking van Handiwatch, als interactief forum (met website) voor media-analyse stop te zetten. Dit omwille van een tekort aan personeelsmiddelen.

Met GRIP willen we wel blijven inzetten op media-analyse. In 2021 werden in dit verband 2 interne focusgroepen georganiseerd: over het TV programma Down the Road (VRT) en over het boek Goed Leven (Dirk De Wachter en Manu Keirse). We kwamen er evenwel niet toe om media-analyses te publiceren op onze website.

Een onderdeel van ons Handiwatch programma was ons handboek voor mediamakers. Met enige vertraging, konden we in het voorjaar van 2022 onze **herwerkte versie van het Handboek voor mediamakers** publiceren. Met dit handboek helpen we mediamakers die personen met een handicap correct willen afbeelden en betrekken in hun werk.

GRIP IN 2021:

- Na het stopzetten van Handiwatch komen we slechts moeizaam tot media-analyse. Wel 2 focusgroepen. (RVB 22)
- Herwerkte versie van het Handboek voor mediamakers

OD14. GRIP draagt bij tot de verdere ontwikkeling van Disability Studies in Vlaanderen

GRIP is vaste partner van het Disability Film Festival, georganiseerd vanuit de KULeuven. In 2021 presenteerden we de film Crip Camp: A Disability Revolution (4 mei). Deze film belicht, net als de film Defiant Lives, het handicapactivisme.

GRIP IN 2021:

- Disability Film Festival in Leuven (102 deelnemers). (RVB 23)

UITDAGING III:

GRIP vervult zijn rol als voortrekker en aanjager

OD15. We verhogen de (naam) bekendheid van GRIP bij personen met een handicap

Het 2-daagse inclusiecongres naar aanleiding van 20 jaar GRIP gaf aanleiding voor veel promotie via onder andere social media, vooraankondigingen en een aftermovie.

Ook naar aanleiding van 20 jaar GRIP werd de geschiedenis van onze vzw vastgelegd in de film **'Gelijke rechten 2000-2020: 20 jaar GRIP'**

We interviewden 3 vrijwilligers die mee GRIP hebben opgericht: Viviane Sorée, Dominiek Porreye en Luc Demarez.

Luc Demarez

Dominiek Porreye

Viviane Sorée

Met het herwerkte logo van het congres werden nieuwe gadgets besteld.

In het voorjaar werden de verschillende netwerken gepromoot via social media. Op die manier proberen we nieuwe mensen te laten aansluiten.

Op onze website kreeg de pagina 'Vraag en antwoord' een update.

GRIP IN 2021:

- We brachten het 2-daagse inclusiecongres onder de aandacht.
- We promootten de verschillende netwerken.
- Vraag en antwoord' pagina op de website

OD16. GRIP zorgt voor maatschappelijke beweging en publieke actie

Mede omwille van de coronapandemie, hebben we in 2021 hier nauwelijks op ingezet.

OD17. GRIP ondersteunt en werkt samen met andere emancipatorische verenigingen en bewegingen van personen met een handicap

We zijn er steeds op gericht om kennis te maken met nieuwe burgerschapsinitiatieven en waar mogelijk samen te werken of hen te ondersteunen. In 2021 hadden we in dit verband contact met:

- Een groep ouders die actie ondernam rond de zorgtoeslag;
- De Franstalige organisatie DHEI die juridische ondersteuning wilt bieden aan personen met een handicap in België.

OD18. GRIP positioneert zich als expert gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap

Om onze doelstellingen te realiseren werkten we intensief samen met administraties van de Vlaamse overheid, kabinetten en leden van het Vlaams parlement.

Specifiek met onze subsidiërende overheid, Gelijke Kansen Vlaanderen, zaten we geregeld samen om ons jaarplan op te volgen en onze communicatie af te stemmen.

Op een overleggroep van de lokale besturen over gelijke kansen, hebben we op 18 oktober GRIP voorgesteld en een toelichting gegeven over de implementatie van het VN-Verdrag.

Verder werd er beroep gedaan op onze expertise door onder meer:

- ZIZO: ondersteuning bij een interview met een persoon met verstandelijke handicap;
- STUDIO GLOBO: bijdrage bij de opmaak van 'Over de strepen' een handleiding voor leerkrachten (vierde en vijfde leerjaar basisonderwijs) over diversiteit.

GRIP IN 2021:

- Constructieve samenwerking met en correcte communicatie van onze standpunten en activiteiten aan kabinet en administratie Gelijke Kansen. (RVB 1)

OD19. GRIP communiceert als expert over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie van personen met een handicap

Website en Facebook draaiden ook in 2021 op volle toeren. Op de website telden we 2700 bezoekers per maand; we zagen de vriendjes op Facebook stijgen tot boven de 3600.

We verstuurden 9 keer de GRIP Nieuwsbrief (e-zine).

GRIP beschikt ook over een twitter-account. Dit aanvullend communicatiekanaal vraagt extra aandacht en moeten we nog ten volle leren benutten.

Op de website werden 72 artikels gepubliceerd. Een selectie:

- Persoonlijke assistentie 20 jaar: Nadia en Nabil (15 februari);
- Kan een leerling met specifieke onderwijsbehoeften nog rekenen op zijn ondersteuner? (23 maart);
- Waarom blijft 'de wachtlijsten aanpakken' zo pijnlijk ondermaats? (2 april);
- Over drempels op de woonmarkt voor personen met een handicap (4 mei);
- Leven on hold: vinden we dat normaal voor mensen met een handicap? (31 mei);
- Primeur: eerste werknemer met syndroom van Down officieel tewerkgesteld (2 juni);
- Stap jij mee met GRIP naar de Raad van State? (9 juni);
- Is het ontwerpdecreet individueel maatwerk een stap richting meer inclusief werk? (13 juli);
- Bergen wilskracht nodig om zelfstandig te wonen (16 september);
- Handicap in de beheersovereenkomst : een dubbelinterview met Karen Donders en Benjamin Dalle (6 oktober);
- Mensen met een handicap op de arbeidsmarkt aan de vooravond van de coronacrisis (8 november);
- Hoe meer buitengewoon onderwijs hoe beter. Is dit onderwijsbeleid wel legaal? (20 december).

In 2021 werd GRIP 53 keer vermeld in de pers. 43 keer kwam GRIP aan bod in de **populaire pers**, heel wat online kranten en tijdschriften pikten onze berichten op. In de **vakpers** werd GRIP 10 keer vermeld. Enkele uitschieters:

- Het verhaal van Frederik Wauterickx, de eerste persoon met Downsyndroom in Vlaanderen met een betaalde job, kreeg heel wat pers aandacht. Er kwam een reportage op VTM nieuws (3 juni), op Kanaal Z (2 juni) en in De Wereld Vandaag (Radio 1, 2 juni). Er verscheen een artikel in De Morgen (1 juni), Trends (3 juni) en De Gazet van Antwerpen (2 juni);

- Het M-decreet, maar dan 'realistischer' en 'pragmatischer' (De Standaard, 29 juni);
- Historische wachtlijst wordt korter (De Morgen, 30 juni);
- Hoe kijkt u naar personen met een handicap? (De Standaard online, 7 juli).

GRIP IN 2021:

- 2700 bezoekers per maand op de website (RVB 17)
- Meer dan 3600 likes op de facebookpagina (RVB 17)
- 9 x GRIP Nieuwsbrief (RVB 17)
- 225 volgers op Twitter
- GRIP in totaal 53 keer in de pers

OD20. Ervaringsdeskundigen staan aan het stuur van de vereniging

De **Algemene Vergadering** van GRIP kwam bijeen op 20 april en 16 november. Het **Bestuur** kwam 7 keer bijeen.

Op de Algemene Vergadering van 16 november werd het **nieuwe strategisch beleidsplan** van GRIP goedgekeurd. Dit **beleidsplan 22|26** is het resultaat van een participatief proces. Zo was er een bevraging bij alle GRIPpers (stafleden en vrijwilligers) en een 10-tal externe betrokkenen. Verder werd er grondig afgestemd met de inhoudelijke netwerken binnen GRIP. De netwerken hebben mee bepaald welke prioriteiten er aangewezen zijn binnen iedere grote doelstelling.

Een werkgroep beleidsplan werkte in 2020 en 2021 heel grondig door aan dit plan. Hade Bamps en Wiske Verhaest van Levuur stonden ons bij als externe coaches.

Op de **Denkgroep** worden de vrijwilligers uitgenodigd om de inhoudelijke werkzaamheden en initiatieven op te volgen. Er wordt tijd gemaakt voor vragen en opmerkingen over de werking. In 2021 kwam de Denkgroep 4 keer online samen.

In 2021 was er interesse van 23 mensen om aan te sluiten bij de vrijwilligerswerking. Na (online) kennismakingsgesprekken werden er 11 nieuwe mensen actief binnen een netwerk.

De vrijwilligers ontvangen 5x per jaar het interne e-zine **GRIPplus**. Hiermee willen we iedereen op een overzichtelijke en toegankelijke manier op de hoogte houden van de algemene werking. Wat werd er beslist op het Bestuur? Hoe verliep de Algemene Vergadering? Wat werd er besproken op de Denkgroep? Waar zijn de verschillende netwerken mee bezig? Welke activiteiten zet GRIP op? Wanneer was GRIP in de pers? Wanneer gingen er lobbygesprekken door? Wie is er nieuw aangesloten? Waar zijn de vrijwilligers zelf mee bezig? enzoverder

In het najaar startten de voorbereidingen voor een groot Medewerkersfeest (12 december, Radisson Brussel) naar aanleiding van 20 jaar GRIP. Het feest kon door de coronamaatregelen niet doorgaan.

GRIP IN 2021:

- 2 bijeenkomsten van de AV en 7 keer een Bestuur
- 4 denkgroepvergaderingen (RVB 15)
- 11 nieuwe vrijwillige medewerkers
- 5 keer een GRIPplus
- Het medewerkersfeest voor 20 jaar GRIP, voorzien op 12 december, kon niet doorgaan wegens coronamaatregelen.

OD21. Standpunten en voorstellen van GRIP worden opgebouwd vanuit ervaringsdeskundigheid

Voor de centrale thema's van de werking van GRIP worden ervaringsdeskundigen intensief betrokken via een thematisch netwerk. Enerzijds worden er netwerkvergaderingen opgezet om de acties van GRIP rond dit thema aan te sturen en op te volgen. Anderzijds kan de stafmedewerker, verantwoordelijk voor een thema, terugvallen op die ervaringsdeskundigen uit het netwerk voor afstemming en deelname aan tal van initiatieven of acties.

In het kader van de uitwerking van het nieuwe meerjarenplan zijn de prioriteiten voor de komende jaren met alle thematische netwerken doorgesproken.

Een kort overzicht van de netwerken van ervaringsdeskundigen:

- **Netwerk Inclusief Onderwijs** heeft zich dit jaar voornamelijk gebogen over het Decreet Leersteun. Er is ingezet op lobbywerk voordat de conceptnota werd goedgekeurd en het formuleren van een reactie op de effectieve conceptnota. Hiervoor is het netwerk 10 keer samengekomen en zijn er nog heel veel informele overlegmomenten nodig geweest. Het netwerk werkte ook mee aan een advies van NOOZO.
- **Netwerk Echt Werk** kwam 6 keer samen met als belangrijkste topic: het decreet individueel maatwerk. Er werd gewerkt aan een reactie die meegegeven is aan platform Handicap en Arbeid, de SERV en NOOZO. Het netwerk heeft ook een aantal gesprekken gehad met verschillende actoren om de reactie van GRIP op het decreet mee te geven.
- **Netwerk Inkomen** had 2 vergaderingen in 2021. Daarbij werden de evoluties op het vlak van de tegemoetkomingen opgevolgd (onder meer de 'prijs van de liefde'). Met dit netwerk werd ook het studiewerk en de opmaak van een standpuntnota over de integratietegemoetkoming afgestemd.
- **Netwerk Wonen** kwam 2 keer samen en werkte vooral mee aan de interviewreeks rond wonen. Verder was er uitwisseling rond de Woonzaak en een Pano reportage (VRT) over recht op wonen. Dit netwerk volgde ook de insteek van GRIP op bij NOOZO over toegankelijk wonen.
- **Netwerk Ondersteuningsbeleid** werkte voornamelijk aan de opzet van een juridische actie bij de Raad van State tegen de actualisering in het mozaïekbesluit, de opmaak van een manifest persoonlijke assistentie en een lobbygesprek bij minister Wouter Beke met overhandiging van de brochure #inclusie#persoonlijkeassistentie als afsluiter van de campagne 20 jaar persoonlijke assistentie. Het netwerk kwam 5 keer bijeen.
- **Netwerk VN-Verdrag** zorgt in de eerste plaats voor een ondersteuning van de vertegenwoordiging van GRIP binnen Unia. Het netwerk kwam daarnaast ook 2 keer samen om verder te werken aan het schaduwrapport VN handicapverdrag.
- **Netwerk Kijk op handicap:** dit netwerk zette lijnen uit voor de zelftest Kijk op Handicap, de samenwerking met de VRT en de media-analyse (onder andere focus op Down the Road). Er werd 4 keer bijeengekomen.

Interne vorming ervaringsdeskundigen

- 7e model door Levuur (14/06);
- Sensibilisatie, 50 jaar ervaringen, door Jan Troost (18/10);
- Enthousiast spreken voor een groep door Imboorling (20/10).

In 2021 liep ook de coaching verder van Levuur bij de opmaak van het strategisch beleidsplan.

Deelname vrijwilligers aan externe studiedagen

- ONT ontmoetingsdag, 7 juni en 11 juni, Vlora Mernica;
- Skills Europe in action, 8 tot 11 juni, Katrien Van Den Bosch;
- Inspiratiedag VFG, 7 oktober, Tess Van Deynse, Piet Devos, Luc Demarez, Herman Hillen, Chris Robbroeckx.

GRIP IN 2021:

- Alle netwerken van ervaringsdeskundigen werden online verdergezet.
- 3 interne vormingen (RVB 26)
- Verdere coaching door Levuur
- 7 deelnames van vrijwilligers aan externe vorming (RVB 26)

OD22. We versterken de bekendheid bij, netwerking en samenwerking met andere handicaporganisaties

De voortrekkersrol die GRIP ook in 2021 opnam binnen NOOZO-Vlaamse adviesraad handicap versterkt heel zeker onze bekendheid en goede samenwerking met andere handicaporganisaties.

Daarnaast stemden we in 2021 onder meer af met:

- Ouders voor Inclusie;
- De Genereuzen (Hart voor Handicap);
- Konekt;
- Steunpunt Kinderepilepsie;
- Cliëntenforum Jeugdhulp;
- Onafhankelijk Leven.

GRIP IN 2021:

- Voortrekkersrol binnen NOOZO
- Afstemming met minstens 6 verenigingen

OD23. We versterken de bekendheid bij, netwerking en samenwerking met niet-handicaporganisaties en verschillende niveaus

We stemden, binnen het bredere middenveld, in 2021 onder meer af met:

- Çavaria;
- Huis van de Mens (Kortrijk);
- Het Kinderrechtencommissariaat.

Op 11 februari gaf GRIP een inleiding bij een gespreksavond over inclusie, georganiseerd door Hart boven Hard Antwerpen.

GRIP IN 2021:

- Lidmaatschap Kinderrechtencoalitie en Platform praktijktestenNU
- Deelname klankbordgroep Samenlevingsopbouw rond inclusieve eerstelijns hulp
- Afstemming met 3 verenigingen uit breder middenveld

OD24. Op GRIP werkt een gemotiveerd en professioneel team

In 2021 werd het team van GRIP als volgt samengesteld:

- a. een halftijdse **coördinator**: Patrick Vandelanotte
- b. een 4/5e **stafmedewerker beleid**: Katrijn Ruts
- c. een 1/2 **stafmedewerker sensibilisatie**: Ans Janssens
- d. een 4/5e **medewerker organisatie**: Hayat Adahchour
- e. een 3/5e **medewerker administratie**: Marie Aeles
- f. een 1/2e **stafmedewerker onderwijs en werk**: Seline Somers
- g. een deeltijdse **coach** van een bestuurder met een verstandelijke beperking

Vanaf 1 oktober 2018 werd de coördinator Patrick Vandelanotte ook belast met de coördinatie (organisatorisch) van NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap.

Seline Somers verving de coördinator binnen GRIP (halftijds) om de thema's onderwijs en werk op te volgen. Deze werkverdeling werd aangehouden in 2021 wegens verlenging van het NOOZO-project.

Ans Janssens kwam voor 1 jaar het team versterken rond kijk op handicap en sensibilisatie. Deze opdrachten worden vanaf 2022 overgenomen door Patrick Vandelanotte aangezien zijn opdracht binnen NOOZO dan afloopt.

Lynn Formesyn nam een aantal opdrachten over van de stafmedewerker beleid wegens langdurig verlof.

GRIP is, met middelen van de Vlaamse Minister voor Werk, ook werkgever van de voltijdse **stafmedewerker werk** Jos Wouters. Hij ondersteunt het platform Handicap en Arbeid.

Door de deelname aan de ESF-projecten Hands-on Inclusion en Change4inclusion, konden we in 2021 een **projectmedewerker inclusief werk** inzetten (Ikram El Maaboudi).

Werken onder coronamaatregelen

Het team van GRIP is vanaf de aanvang van de coronamaatregelen volledig overgeschakeld op thuiswerk. Om dit mogelijk te maken werd er geïnvesteerd in de nodige infrastructuur. We benutten de platformen Teams en Zoom. Slechts sporadisch gingen personeelsleden naar de kantoren van Brussel, bijvoorbeeld om de post op te halen.

Vorming, training en opleiding

- Ontmoetingsdag ONT 7 en 11 juni, Seline Somers;
- Het PVB ontleed, Absoluut vzw, 18 juni Lynn Formesyn;
- Klare Taal, Wablieft, 5 oktober, Lynn Formesyn, Ikram El Maaboudi, Ans Janssens, Hilde Deceuckelaire, Litse Depuydt;
- Inspiratiedag VFG slachtoffer of kampioen, 7 oktober, Patrick Vandelanotte en Ans Janssens.

OD25. Financiering en andere voorwaarden voor een duurzame werking worden ingevuld

GRIP zet zijn werking verder op basis van **een nominatim subsidie van Gelijke Kansen Vlaanderen**, concreet vastgelegd in een reeks resultaatsverbintenissen.

Het **project Handicap en Arbeid** wordt gerealiseerd door een bijkomende financiering vanuit het EAD-beleid (evenwaardige arbeidsdeelname en beleid).

Voor onze rol als projecthouder van **NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap** ontvingen we bijkomende subsidies van Gelijke Kansen Vlaanderen.

De deelname aan **2 nieuwe ESF-projecten** (zie OD2 Recht op werk) zorgde ook voor een verhoging van onze werkingsmiddelen.

GRIP kan giften ontvangen op de projectrekening. Op onze website staat de pagina STEUN ONS. GRIP beschikt over de machtiging om bij een gift een fiscaal attest af te geven.

GRIP IN 2021:

- Behoud van de nominatim subsidie Gelijke Kansen Vlaanderen
- Bijkomende projectsubsidie voor NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap
- Projectsubsidie voor het Platform Handicap en Arbeid
- Uitbreiding van de werkingsmiddelen door deelname aan 2 nieuwe ESF-projecten

OD26. GRIP belicht en ondersteunt goede voorbeelden van inclusie

Het Steunpunt voor Inclusie (project van Ouders voor Inclusie) biedt ouders info en ondersteuning op het vlak van inclusief onderwijs. Onze betrokkenheid bij het Steunpunt is afgenomen op organisatorisch vlak, maar er is wel geregeld uitwisseling op concreet en inhoudelijk vlak tussen het Steunpunt en onze beleidsmedewerkster onderwijs.

Tspelopdewagen startte in 2021 met de horeca-activiteiten en op 9 december ging een 1ste inclusie-activiteit door, namelijk de filmvoorstelling *Defiant Lives*. In 2022 plannen we verschillende activiteiten die vorm zullen geven aan een eerste lokaal **bruispunt voor inclusie** van GRIP.

Voor **het project Go4diversity** werkte GRIP mee aan de e-cursussen voor werkzoekenden met een arbeidsbeperking en voor vertrouwenspersonen van werkzoekenden met een arbeidsbeperking. Via deze laagdrempelige, interactieve e-cursus (duurtijd 3 uur) leer je als (vertrouwenspersoon van een) werkzoekende met een arbeidsbeperking op speelse wijze hoe je werkgevers het best bereikt en benadert. Deze e-cursussen zijn terug te vinden op www.gavoordiversiteit.be.

Het project loopt ook op zijn einde en GRIP helpt mee aan de verspreiding van de resultaten van het project door een aantal podcasts te maken. In deze podcasts komen er personen met een handicap, een vertrouwenspersoon, experts en een arbeidsconsulent aan het woord die de luisteraar meenemen in het hoe en waarom van inclusief werk.

De betrokkenheid bij praktijkgerichte projecten op het vlak van tewerkstelling is in 2021 uitgegroeid tot een betrokkenheid bij meerdere projecten, zie onder OD2.

We namen verder ook 4 keer deel aan een overleg met het Steunpunt Mens en Samenleving (SAM vzw) ter ondersteuning van een **project breed onthaal**.

GRIP IN 2021:

- Behoud van het partnerschap met het Steunpunt voor Inclusie, Tspelopdewagen en Go4diversity.
- Onze betrokkenheid bij projecten rond werk krijgen een vaste plaats binnen onze aanpak rond inclusief werk. (OD2)

OD27. GRIP onderzoekt en ondersteunt juridische stappen om de rechten van personen met een handicap waar te maken

Door corona werd de opstart van het juridisch netwerk Handicap en Recht met 1 jaar uitgesteld.

Wel hebben we 5 individuele vragen opgenomen rond juridische acties. Onze tussenkomst kan gaan van het aanbieden van concrete juridische informatie tot het doorverwijzen naar specifieke advocaten.

Op vlak van juridische acties was er natuurlijk de grote actie waarbij we een verzoekschrift hebben ingediend bij de Raad van State (zie onder OD5).

GRIP IN 2021:

- Opstart netwerk Handicap en Recht werd met 1 jaar uitgesteld
- 5 vragen naar juridische ondersteuning
- Verzoekschrift Raad van State

OD28. GRIP biedt vorming over gelijke rechten, gelijke kansen en inclusie

Op het vlak van formingen aangeboden door GRIP was 2021 een bijzonder rustig jaar. Slechts 1 vorming is doorgegaan, met name een gastcollege over communicatie met vrijwilligers aan de KULeuven, campus Brussel.

GRIP IN 2021:

- Slecht 1 vorming aan de KULeuven, campus Brussel

Ledenlijst AV sinds de AV op 16 november 2021

Brent Basyn
Carolien Callens
Luc Demarez
Cedric Depuydt
Xavier Deruytter
Nadia Hadad
Herman Hillen
Hermi Ombelets
Paul Pasteels
Dominiek Porreye
Chris Robbroeckx
Viviane Sorée
Patrick Schelfhout
Luc Vanheden
Tess Van Deynse
Anja Van Impe
Leon Verelst
Arsène Vyncke

Ledenlijst Bestuur sinds de AV van 16 november 2021

Luc Demarez
Nadia Hadad
Herman Hillen
Patrick Schelfhout
Chris Robbroeckx
Tess Van Deynse
Luc Vanheden
Leon Verelst

Raadgever: Dominiek Porreye

GRIP

